

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

תוכן עניינים

- א. ועשית עולותיך הבשר והדם ... אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם2
- ב. מה דם בזריקה אף בשר בזריקה הא למדת שריוח יש בין כבש למזבח2
- ג. נטמא בשר או נפסל או שיצא חוץ לקלעים ... לא יזרוק ... שאם זרק הורצה.....3
- ד. והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים.....4
- ה. שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ... אפילו בגבולין... כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא והלכתא כדברי חכמים (בשר בקבורה והעור בשריפה).....4
- ו. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן נשרפים בבית הדשן ומטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית הבירה ואינן מטמאין בגדים.....6
- ז. היו סובלין אותו במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אינן מטמאין בגדים עד שיצאו יצאו אלו ואלו מטמאין בגדים.....8
- ח. ניתך הבשר אין השורף מטמא בגדים.....9
- ט. מקום יש בהר הבית ובירה שמו ... שלשה בית הדשנין הן בית הדשן גדול היה בעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ופרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול קודם זריקה ובית הדשן אחר היה בהר הבית ששם שורפין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול אחר זריקה וכמצותן חוץ לשלש מהנות.....9
- י. בעי רבי ירמיה לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפים ובשעירים הנשרפים.....10
- יא. ושויין שאם הישב באכילת פרים ובשריפתן שלא עשה כלום.....11
- יב. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין מועלין בהן משהוקדשו נשחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים ובלינה מאי לאו לינת בשר לא לינת אימורין ... כולן מועלין בהן בבית הדשן עד שיותך הבשר.....12
- יג. דמ"ד עדיין לא הגיע זמנו לצאת מי.....12

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

יד. בעי רבי אלעזר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים ... פשיטא דלא שבקינן רובא דבהמה ואזלינן בתר רובא דאברים אלא שיצא הציו ברוב אבר.. 13

דף קד.

א. ועשית עולותיך הבשר והדם ... אם אין דם אין בשר אם אין בשר אין דם

כבר התבאר במסכת פסחים דף עז. שכל הזבחים של יחיד¹, בין שנטמא בשר והחלב קיים בין שנטמא חלב והבשר קיים, זורק את הדם.

נטמאו שניהן לא יזרוק, ואם זרק הורצה, שהציץ מרצה על הטומאה, וכן אימורין או איברי עולה שנטמאו והקטירן, הציץ מרצה, וכל קרבנות הצבור שנטמא הבשר והחלב כולו הרי זה זורק את הדם שטומאה דחוויה בציבור.

אך אם נטמא או יצא הדם לכו"ע הבשר והעור אסורין ואין מועיל זריקה².

ב. מה דם בזריקה אף בשר בזריקה הא למדת שריוח יש בין נבש למזבח

כבר התבאר במסכת פסחים דף עז. שכשמנתה איברי העולה³ מוליכין את כל הנתחים לכבש ומולחין אותם שם, ואחר כך מעלין כל האיברים לראש המזבה, ומסיר גיד הנשה בראש המזבה ומשליכו על גבי הדרשן שבאמצע

¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לד

² תורת הקדשים סב: אות ר אולם צ"ע דנטמא בדם הראוי לזריקה לא שייך דהא פסקינן דמשקא בי מטבחיא דכן כמבוא בפסחים דף מז. שכל דמי הזבחים אינו מקבל טומאה ואינו מכשיר וכמבואר ברמב"ם הלכות טומאת אוכלין פרק י הלכה טז ופסק כרב פפא דף יז: שאפילו למאן דאמר טומאת משקין דאורייתא משקי בית מטבחיא הלכתא נמירי לה. לחם משנה הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לו, מעשה רוקח טומאת אוכלין שם, ערוך השולחן העתיד הלכות טומאת אוכלין סימן קעה סעיף טז

³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ו הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסנת זבחים

המזבח, וזורק כל האיברים על האש⁴ שנאמר (דברים יב פסוק כז) וְעֲשִׂיתָ עֲלֵיתֶךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם הַבָּשָׂר וְהַדָּם, כשם שהדם בזריקה כך כל הבשר בזריקה.

ואויר מעט⁵ היה מפסיק⁶ בין הכבש למזבח כדי ליתן⁷ האיברים למזבח בזריקה⁸.

ג. נטמא בשר או נפסל או שיצא חוץ לקלעים ... לא יזרוק ... שאם זרק הורצה

⁴ דיש כאן שתי זריקות חדא זריקה של העלאת האברים והב' הזריקה של ההקטרה אלא דהלמוד של ר"פ שתהי' אויר קרקע מפסיקו זה א"א אלא על העלאת האיברים ומ"מ ילפינן גם על ההקטרה שתהי' ע"י זריקה אף דע"כ אינו דומה לגמרי לזריקת הדם שיהי' אויר קרקע מפסיקו, ושזה מתקיים בהעלאת האיברים. דסובר הרמב"ם דמה דילפינן מהבשר והדם דההקטרה תהי' בדרך זריקה כמו הדם היינו שתהי' ממש כמו בדם, וכמו בדם נגמר הכל בדרך זריקה ואין עבודה אחרת אחר הזריקה הי"ע בהקטרה שבין בהעלאת האברים על המזבח ובין בהנתינה על האש שזוהו עיקר ההקטרה תהי' כולה בזריקה. ובוה מתורץ קושיית המל"מ שם אבן האזל שם.

⁵ רמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ב הלכה יג

⁶ כתב הב"י או"ח רס"י קכג בשם הרב האי גאון, כשכהן עולה למזבח עם אברי התמיד היה עולה דרך הימין ומקיף ויורד דרך שמאל, ובין כבש למזבח היו ג' רובדין של אבן ויורד בהם ג' פסיעות על עקב. ובדברי המודות (ספ"ה דמס' ברכות אות ס"ח באות ב') כתב על דבריו וז"ל: ואנכי לא ידעתי אלו ג' רובדין שבין כבש למזבח היכן היו, עכ"ל. ובאמת הדבר פלא. גם הפרמ"ג (סימן קכ"ג) התפלא על דברי הרב האי גאון, ומה שכתב במור וקציעה (שם) ליישב אין בדבריו כדי שביעה ליישב בזה דבר תמוה כזה. שוב מצאתי בתשו' בנין ציון (ח"א סימן י"ב) שנשאל על דברי האי גאון אלו והשיב שיצא לו מגמרא (זבחים ס"ב ע"ב) ולא הזכיר שכבר עמד על דבריו בעל דברי המודות, והדברי המודות האריך בענין זה בדברים טובים ונכונים, ראה והתבשר בדבריו.

שו"ת באר משה (שמרן) חלק ג סימן טו

⁷ לכאורה יש לעיין דהא מבואר בגמ' דזה אינו אלא לר"א אבל לר' יהושע דס"ל דבעי האי קרא ועשית עולתיך הבשר והדם להשמיענו דאם אין בשר אין דם ורבינו פסק לקמן פ"א מהל' פסולי המוקדשין הל"א כר"י ואם כן מנ"ל דאויר מפסיק וצ"ל על כרחך דגם ר"י מודה להאי היקש מדכתיב עולותיך הבשר והדם והא בעולה מצטרף חצי זית בשר לחצי זית אימורים ולא בעי כזית בשר דווקא אלא ודאי אתי להאי היקישא ומתוך כך ניהא נמי הא דאיתא בזבחים שם ואתה אי אתה אומר כן והלא כבר נאמר ועשית עולותיך הבשר והדם וכו' ומאי קושייא דילמא כר"י ס"ל אלא ודאי דגם ר"י מודה בזה ולפי שגם סתמא דמתניתין פ"ז דתמיד והובא במנחות צ"ד א' דהבשר בזריקה פסק רבינו בפשיטות כן. הר המוריה שם.

⁸ כתבו התוס' בפסחים ע"ז א' בד"ה אויר וכו' דהאי אויר מפסיק היינו משום דלא ישכת לזרוק יעו"ש והכוונה כיון דכל עיקר הקפידא בכדי שיהיה בזריקה א"כ למה מקפיד דווקא על אויר מפסיק והא אפי' אי לא היה אויר מפסיק היה יכול לקיים זה שיעמוד על הכבש רחוק ממקום המערכה ויזרוק לכן נותנים טעם להפסיק דהטעם הוא כדי שלא ישכת (ולא רחוק הוא כי בעל מימרא זו הוא רשב"י כדאיתא בזבחים שם והוא דריש טעמא דקרא בכ"מ כידוע) ובוה מסולק מה שתמה בהכנס צבי סי' קנ"ג יעו"ש והבן. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

כבר התבאר במסכת פסחים דף עז: שבשונה מטומאה שהתבאר לעיל שזורק אם לא נטמאו שניהם, אם נפסל⁹ הבשר קודם זריקה, או שיצא חוץ לעזרה לא יזרוק הדם, ואם זרק הורצה¹⁰.

ד. והאיכא נמצאת טריפה בבני מעיים

כבר התבאר לעיל דף קג: שכל עולה שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה שנאמר (ויקרא ז פסוק ח) עלת איש עולה שעלתה לאיש.

לפיכך כל קדשי הקדשים¹¹ שאירע בהן פיסול קודם הפשטן אין עורותיהן לכהנים, והרי העור כבשר וישרף הכל, וכן זבח שהופשט ונמצא טריפה או שנפסל במחשבת הזמן או במחשבת המקום, הואיל ולא נרצה הזבח ישרף העור בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים.

ה. שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו ... אפילו בגבולין... כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא והלכתא כדברי חכמים (בשר בקבורה והעור בשריפה)

כשם שבשאר זבחים זבח שהופשט ונמצא טריפה, הואיל ולא נרצה הזבח ישרף העור כך בכור שנמצא טריפה אם תמים הוא ונמצא טריפה אחר שהופשט, העור ישרף והבשר יקבר, ואם במומו נשחט, י"א¹² שהבשר יקבר

⁹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לא

¹⁰ ואע"ג דציץ מרצה על הטומאה, אבל הכא אין הציץ מרצה על היוצא, כבר הקשו התוס' ז"ל כן בפ' כל שעה (דף ל"ד) ותירצו דר' יהושע סבר דזריקה מועלת ליוצא כר"ע להוציאו מידי מעילה וכ"ש להרצאה ועיין שם וגם רש"י ז"ל עמד על זה שם. לחם משנה

¹¹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ה הלכה ב רמב"ם ובהלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה ט

¹² דעת הרמב"ם שם שהרמב"ם לא היה גורם והלכתא כחכמים כלל ולפיכך פסק כר"ע ב". יו"ד שזו וברק הבית כתב ויותר נראה דגרים ליה וגורם והעור בשריפה ומפרש דחכמים לאו אדר"ע קיימא דר"ע מיירי בבעל מום וחכמים מיירי בתמים שכן פסק בתמים שעורו בשריפה ובבעל מום שעורו לכהנים והוא שנשחט ע"פ מומחה. ובהגהות מרדכי דהאשה שהלכה (יבמות סי' קבו) פסק כרמב"ם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

ויהנו הכהנים בעורו, והוא שנשחט על פי מומחה. וי"א¹³ שהעור אסור ויקבר עם בשרו, וכן נוהגים להלכה¹⁴.

לפיכך בימינו¹⁵ אפילו שהותר במומו על ידי מומחה¹⁶, בכור ששחטו ונמצאו טריפה עורו עם בשרו אסור בהנאה וטעון קבורה, שלא התירו הכתוב אלא באכילה¹⁷ דכתיב (דברים טו פסוק כב) בַּשְּׂעִרִיף תֹּאכְלֶנּוּ, וכשהוא נשחט ונעשה ראוי לאכילה שלא נטרף נעשה ממונו של כהן ומותר להאכילו אפילו לגוים ולכלבים, אבל אם מת או נטרף לא התירתו התורה ואסור ליהנות ממנו ואפילו לכלבים אסור להאכילו.

וטעון קבורה ולא שריפה, שאין שריפה בקדשים אלא כשהובאו לעזרה ונפסלו לאחר שחיטה, לפיכך טוב למוכרו לגוים מחיים ולא ישחטנו שמא יטרף בבדיקה¹⁸. ויש אוסרים¹⁹ למוכרו, וכן נהגו²⁰.

¹³ דעת רש"י והרא"ש שגרסו הלכה כחכמים.

¹⁴ ב"י שם וז"ל לענין הלכה כיון דרש"י והרא"ש מסכימים דעורו אסור הכי נקיטינן דה"ל הרמב"ם יחידאה לגביהו, וכן בד"מ שם שכ"ה בהגהת מרדכי ע"ד (חולין סי' תשמב)

¹⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד שו"ב

¹⁶ פשוט וכ"כ בערוה"ש שם ב

¹⁷ רש"י בסוגיא וכתב בד"ה והעור בשריפה. לא ידענא טעמא ונראה בעיני דלא גרסינן [ל]האי פירושא אלא ה"ג והלכה כדברי חכמים ותו לא מידי והתוספתא זו גירסא דתלמידי תרביצאי היא וטעו במה ששינונו במשנתנו במילתייהו דרבנן יצא לבית השריפה ואני אומר דרבנן לאו אדר"ע קיימי אלא אדרבי חנינא קיימי דאירי בקדשי המקדש עכ"ל:

¹⁸ רמ"א שם.

¹⁹ ומהרש"ל פרק המקשה סי' ד' ובתשובת מהרי"ל סי' עב מסיק בשם מהרי"א דאסור למכור לעובד כוכבים וכ"כ מהר"מ מטיקאטי"ן בגליון המרדכי בשם תשובת אחרונים דא"ז ע"ש. ש"ך שם א, ובחיי רע"א הביא שבת' חכ"צ (סי' ב') ה'הנדפס בס' בית אהרן העלה לאסור למכרו לעובד כוכבים דשמא יחזור העובד כוכבים וימכרנו לישראל ויגזו ויעבוד ואף למכרו ע"מ שישחטנו העובד כוכבים בפנינו אסור ע"ש. ועיין חכמת שלמה שם שתמה איך מותר למכור לנכרי, ממה נפשך אם אזלינן בתר השתא הרי הוא חי ואף אם הוא טרפה אין איסור למכרו ולעשות בו כרצונו כל זמן שהוא חי, רק כשמת או נשחט טעון קבורה אבל אם הוא חי אין בו איסור כלל, א"כ אם אזלינן בתר השתא אף בטרפה אין בו איסור, ואם אזלינן בתר בסוף כשיהיה ביד הנכרי שאם ימיתנו יצטרך קבורה, א"כ מה ענין שהוא טרפה, אף אם הוא כשר כיון ששחיטת נכרי נבלה או ינחרנו וא"כ אף אם הוא כשר יצטרך קבורה, ולמה יהיה מותר למכרו לנכרי, וצ"ע טובא בעת, ועיין יד שאול שם.

²⁰ עיין פ"ת א שהביא שבת' חתם סופר סימן ש"ג מסיק למכרו חיים לעובד כוכבים ודאי אסור דעובד כוכבים יעשהו נבלה בלי ספק וצריך קבורה אך אם ישחטנו ישראל שחיטה כשרה וימכור לעובד כוכבים בלי בדיקת הריאה שפיר דמי ע"ש. וכן עיין ערוה"ש שם ג אך הקשה ובעיקר הדבר לא אבין דבוודאי כוונתו כדי שלא יפסיד בו אם ימצא טריפה ולכן ימכרנו לו וכי היכן מצינו תקנה כזו למוסרו בידו וממ"נ אם ימצא טריפה הלא מדינא צריך קבורה ואולי מפני שלהרמב"ם עורו מותר וצ"ע.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

אם מת הבכור²¹, נוהגין לקבור בסדין בבית הקברות. וצריך לקברן מעט בעומק פן יבא לחטט אחריהם.

ו. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים בזמן שהן נשרפין כמצותן נשרפים בבית הדשן ומטמאין בגדים ואם אינן נשרפין כמצותן נשרפין בבית הכירה ואינן מטמאין בגדים

וכבר התבאר במסכת יומא דף סז: – סח: שחטאות הנשרפות, נאמר בהם (ויקרא טז פסוק כז) וְיָאֵת פֶּרֶת הַחֲטָאֹת וְיָאֵת שְׁעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר הוּבָא אֵת דָּמָם לְכַפֵּר בְּקַדְשׁ יוֹצִיא אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה וְשָׂרְפוּ בְּאֵשׁ אֵת עֲרֹתָם וְיָאֵת בְּשָׂרָם וְיָאֵת פְּרָשָׁם, ולכן צריכין להיות שלימים מחתך בשרן חתיכות גדולות מעורות זו בזו כמין קליעה ואינן מפרק אותן²² שכך טוב יותר להוליכן כמין מקלעות, ומוציא שאריתן חוץ לעיר לבית השריפה ומנתחין אותן שם כנתחי העולה אך משאירים אותם בעורן, ושורפין אותן שם בבית הדשן.

ולחלן יבואר שארבעה בתי דשנים היו, ומהם אחד בהר הבית ושמו בירה²³, ובו שורפין חטאות הנשרפות אם אירע בהן פסול, אחר צאתן מן העזרה.

²¹ כ"ב בית הלל שם ונראה לי דהוא הדין אם מת מעצמו והיה תם או שנפל בו מום טעון קבורה, וכן נוהגין במדינות אלו לקבור בסדין בבית הקברות, והמנהג הזה הוא על פי התוספות בפרק השוכר את הפועל(ים) [עבודה זרה] דף ס"ב ע"ב בד"ה ולקברינהו בעינייהו וכו' וכן דרך עתה לקבור בכורים, ונראה שצריך לקוברן מעט בעומק פן יבא לחטט אחריהם, ולאחר שנעשה (אפרה) [עפרא] אין לחוש שמא יקחום לזבל, דאין דרך לחטט אחר הקברים משום זבל, עכ"ל התוספות. וכן בבאה"ט שם ב

²² עיין מים חיים שהקשה הרי בש"ס (דף ס"ח.) מבואר דבשעת הוצאתן צריך שיהיה שלם רק בשעת שריפה בנתחין. וברמב"ם משמע דמיד בשעת הוצאתן לבית השריפה היו מנתחין. וצ"ל שלא היו מפרדים לגמרי עד אח"כ. אבל ברש"י לא משמע כן. פתח הבית אמנם צ"ע דבמעשה הקרבנות פרק ז הלכה ב כתב רבינו "וכי צד מעשה חטאות הנשרפות, שוחט וזורק דמם כמו שביארנו, ואחר כך קורעם ומוציא האימורים ונותנן בכלי ומולחן וזורקן על גבי האש, ומוציא שאריתן חוץ לעיר, ומנתחין אותן שם כנתחי העולה בעורן, ושורפין אותן שם בבית הדשן" הרי שהניתוח אחר הוצאתן ואולי יש לחלק בין פר ושעיר של יום הכפורים לפר ושעיר של ציבור וכה"ג שהורו וצע"ג. ונלענ"ד שכאן היה חותכן חתיכות גדולות כדי שיהו מעורין זה בזה כקליעה אך לא היה מנתח ולאחר שהוציאם היה מנתחם כאברי העולה. ומדוייק לשון הרמב"ם שכאן כתב חותכם ושם כתב מנתחם. ועיין ערוך השולחן העתיד הלכות עבודת יום הכיפורים סימן קסא סעיף טו וז"ל "ולכן צריכין להיות שלימים ובמקום שריפתן יחתכום לגמרי וכמו שביאר בפ"י ממעה"ק ומ"מ מחתכן ומעורות דטוב יותר להוליכן כמין מקלעות". וכ"כ תפארת ישראל – הלכתא גבירתא מסכת יומא פרק ו משנה ג

²³ ברמב"ם פ"ז ממעשה הקרבנות וברש"י בדרה כד. הביא מזבחים קד שהוא חוץ לעזרה ושם הוא בית הדשן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

והמקום השלישי חוץ לירושלים לצפונה של העיר²⁴ והוא הנקרא בית הדשן, ששם שמים את הדשן כשהוא רבה על מזבח החיצון, שנאמר (ויקרא ו ד) "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה". ושם שורפין הטאות הנשרפות בזמן שהן נשרפות כמצוותן²⁵. שנאמר (שם ד פסוק יב) וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפֶּה אֶל מִחוּץ לַמִּחָנֶה אֶל מְקוֹם טָהוֹר אֶל שַׁפְּףֵי הַדָּשָׁן, מְקוֹם שְׁשׁוּפְכִים בּוֹ הַדָּשָׁן הַמְסוּלָק מִן הַמִּזְבֵּחַ. מְקוֹם זֶה נִקְרָא בֵּית הַדָּשָׁן, וְנִקְרָא גַם בֵּית הַדָּשָׁן הַגָּדוֹל.

וכבר התבאר במסכת יומא דף סח: ולעיל דף פג. שמפי השמועה למדו שהנושא פרים ושעירים הנשרפין להוציאן לבית הדשן לשורפן טמא ומטמא בגדים דין תורה כל זמן שהוא עוסק בהולכתן וטעון טבילה והערב שמש, כמו המשלח את השעיר לעזאזל שהוא מטמא כל בגד וכל כלי שיגע בו בכלים שעליו כל זמן שמתעסק בשלוחו שנאמר והמשלח את השעיר לעזאזל יכבס בגדיו.

וכל החטאות הנשרפות²⁶ מן הפרים ומן השעירים השורפם מטמא בגדים בשעת שריפתו עד שיעשו אפר, שהרי הוא אומר בפר ושעיר של יוה"כ (ויקרא טז פסוק כח) וְהִשְׂרַף אֹתָם יְכַבֵּס בְּגָדָיו מִפִּי הַשְּׂמוּעָה לַמִּדְוָה²⁷ שֶׁזֶה בָּנִין אֵב לְכֹל הַנִּשְׂרָפִים שִׁיחֵוּ מִטְּמְאִין בְּגָדִים עַד שִׁיעֲשׂוּ אֶפֶר.

ואי זהו שורף – זה המסייע בשריפה כגון המהפך בבשר והמשליך עצים והמהפך באש והחותה גחלים כדי שתבער האש וכיוצא בהן.

אבל המצית האור והמסדר את המערכה טהור, שהכנה לשריפה לאו כשריפה דמי.

²⁴ ועי' כפתור ופרח הוצ' לונץ פ"ו עמוד עז שמקובל הוא בית הדשן לצפון ירושלים כמרוצת הסוס והוא תל קטן ונמוך, ושם בהערות המו"ל שהתל הזה נודע גם היום ומראהו כמראה אפר ונקרא בערבית "תל אלמסאבין", ועי"ש בכפ"פ עמוד צח שלקראן מזרחית צפונית להר הבית יש מקום מדושן ובהערות המו"ל שם מצדד לומר שהיו שני מקומות לשפך הדשן, לצפון העיר כחכמים ולמזרחה כר' אליעזר.

²⁵ והרמב"ם השמיט שיהא מקומו משופך משמע דס"ל שרבא פליג ואין צריך שיהא מקומו משופך ויקדישם הדשן ועיין לקוטי הלכות זבחים ספ"ב

²⁶ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ה הלכה ד

²⁷ באמת טומאת בגדים בנשרפים לא כתיב רק בפרה אדומה, ובפר ושעיר של יוה"כ, אבל בפר העלם דבר ופר כהן משיח ושעירי עכו"ם לא כתיב כיבוס בגדים. אלא שבספ"ח דזבחים ילפינן להו מיוה"כ. ערוך השולחן העתיד הלכות פרה אדומה סימן ס סעיף יד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

בד"א בשלא אירע להן פיסול ונשרפו כמצוותן בבית הדשן, אבל אם נפסלו בעזרה נשרפין שם כפסולי המוקדשין ושורפן טהור. וכן אם יצאו שנשרפין בבית הבירה השורפן טהור²⁸.

דף קד:

ז. היו סובלין אותו במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אינן מטמאין בגדים עד שיצאו יצאו אלו ואלו מטמאין בגדים

מאימתי מטמאין בגדים²⁹ הנושאין פרים ושעירים הנשרפים משיצאו בהן חוץ לחומת העזרה. וי"א³⁰ שאינו מטמא עד שיניחנו בחוץ, שהוצאה כתובה בו בשבת לפיכך צריך עקירה והנחה כהוצאת שבת.

²⁸ תורת הקדשים סג. אות ת ורבינו הרב"ם לא הביא הלכה זו ועיין שהם וישפה שם שהקשה במתניתין תנן ואם אינן נשרפין כמצותן בבית הבירה ואינן מטמאין בגדים. ושם ע"ב ס"ל לר' יוחנן דמקום אחד יש בהר הבית ובירה שמו והיינו בית הדשן ב' וכמ"ש רבינו ז"ל שם. ומבואר דאינן מטמאין בגדים כשנשרפין בבירה ב'. וכ"כ רבינו ז"ל שם בפירוש המשניות עיין שם. ולכן דברי רבינו ז"ל בכאן שכתב נפסלו בעזרה נשרפין שם כפסולי המוקדשין ושורפן טהור צ"ע דהא אף בנשרפין בבית הדשן ב' שורפן טהור. וכן תמה בזבח תודה סג:

²⁹ רמב"ם הלכות פרה אדומה פרק ה הלכה ה

³⁰ רש"י פסחים דף פה. כ"כ רבינו בהלכות קרבן פסח פרק ט הלכה א ביחס למוציא בשר מן החבורה ובמל"מ כאן הקשה בפרק ביצד צולין (דף פ"ה) מוקי למתניתין בנדרין הא לאו הכי אף אלו שייצאו אינם מטמאין משום הוצאה כתיב בה דכתיב והוציא את הפר. ויש לתמוה על רבינו ז"ל איך הביא משנה זו בסתם דהא פסק כרבי אמי בפ"ט מהלכות קרבן פסח. ועיין מעשה רקח, ובמרכה"מ דדעת רבינו שאין דין זה בפרים הנשרפים דודאי אין זה סברא להקשות הוצאת פרים ושעירים הנשרפין בעינן שיהיו דומיא הוצאה בשבת דשאני הוצאה בשבת והוצאת בשר הפסח חוץ לחבורה דהחיוב מחמת מלאכת הוצאה משויה בעינן עקירה והנחה משא"כ הוצאת פרים ושעירים דנפקא מדכתיב יוציא אל מחוץ למחנה ומקום שרפתו חוץ לשלש מחנות אלא ודאי ה"ק קרא דתכף משיצא חוץ למחנה אחת המתעסק מטמא בגדים ולא דוקא השורף אלא ה"ה כל המתעסקים כדבזבחים דף ק"ה ע"ב ויומא דף ס"ח וכיון דהטומאה תכף חוץ לעזרה מחמת התעסקות בודאי אין סברא לפרש קרא דוקא כשיוציא חוץ לעזרה ויניח הוא דהמתעסק מטמא בגדים אבל כשיוציא כדרכו במוטות ולא ינוח עד חוץ לשלש מחנות לא יטמא בגדים דאטו הנחת הפר גורם טומאה הרי אין גורם טומאה רק ההתעסקות ביציאת הפר והנושא חוץ לעזרה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

נשאום במוטות ויצאו מקצת הנושאים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו, אלו שיצאו מטמאין בגדים ואלו שעדיין לא יצאו אינן מטמאין בגדים עד שיצאו. וי"א³¹ שדין זה אינו אלא בגוררם בתוך ג' טפחים סמוך לקרקע, אך אם נשאום מעל ג' טפחים אין מטמא עד שיונחו.

ח. ניתך הבשר אין השורף מטמא בגדים

כל הנשרפים שמטמאין בגדים הוא עד שיעשו אפר³², אך המתעסק בהן משיעשו אפר אינו מטמא בגדים.

ט. מקום יש בהר הבית ובירה שמו... שלשה בית הדשנין הן

בית הדשן גדול היה בעזרה ששם שורפין פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ופרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול קודם זריקה ובית הדשן אחר היה בהר הבית ששם שורפין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים שאירע בהן פסול אחר זריקה וכמצותן חוץ לשלש מחנות

וכבר התבאר במסכת יומא דף סז: – סח: ולעיל דף מז: שארבעה בתי דשנים היו, ומתוכם שלשה מקומות לשריפת הקדשים³³.

שני בתי דשנים היו שם בעזרה אחד במזרחו של כבש, ששם נותנים את הדשן, שתרמו מן המזבח. ואחד במזרחו של מזבח, ששם שורפים את הקדשים הטעונים שריפה כל אחד כפי מקומו שם שריפתו, פסולי בשר

³¹ תוס' בפסחים שם

³² פסק בת"ק ודלא כר"ש דשויא הרוכא לא מהני אלא צריך שייעשו אפר כמו שיתבאר להלן סוף פרקין דף קו.

³³ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ז הלכה ג דערוך השולחן העתיד הלכות מעשה הקרבנות סימן עו סעיף ח – י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים שמקומם בעזרה שאסורים לצאת חוץ לעזרה שריפתן בתוך העזרה.

מלבד מקום השריפה שבעזרה היו עוד שנים אחרים, המקום השני לשריפת קדשים בהר הבית ושמו בירה, ובו שורפין הטאות הנשרפות אם אירע בהן פסול אחר צאתן מן העזרה.

והמקום השלישי חוץ לירושלים לצפונה של העיר³⁴ והוא הנקרא בית הדשן, ששם שמים את הדשן כשהוא רבה על מזבח החיצון, שנאמר (ויקרא ו ד) "והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה". ושם שורפין הטאות הנשרפות בזמן שהן נשרפות כמצוותן³⁵. שנאמר (שם ד פסוק יב) "והוציא את פל הפך אל מחוץ למחנה אל מקום פהור אל שפך הדשן, מקום ששופכים בו הדשן המסולק מן המזבח. מקום זה נקרא בית הדשן, ונקרא גם בית הדשן הגדול.

י. בעי רבי ירמיה לינה מהו שתועיל בפרי הנשרפים ובשעירים הנשרפים

פרי ושעירים הנשרפים³⁶ יש בהם ספק אם הלינה והיציאה³⁷ קודם שיגיע זמנם לצאת פוסלת בשרם כאימוריהן או אינה פוסלת בשרן, לפיכך פוסלין

³⁴ ועי' כפתור ופרח הוצ' לונץ פ"ו עמוד עז שמקובל הוא בית הדשן לצפון ירושלים כמרוצת הסוס והוא תל קטן ונמוך, ושם בהערות המו"ל שהתל הזה נודע גם היום ומראהו כמראה אפר ונקרא בערבית "תל אלמסאבין", ועי"ש בכפ"פ עמוד צח שלקרן מזרחית צפונית להר הבית יש מקום מדושן ובהערות המו"ל שם מצדד לומר שהיו שני מקומות לשפך הדשן, לצפון העיר כחכמים ולמזרח כר' אליעזר.

³⁵ והרמב"ם השמיט שיהא מקומו משופך משמע דס"ל שרבא פליג ואין צריך שיהא מקומו משופך ויקדישם הדשן ועיין לקוטי הלכות זבחים ספ"ב

³⁶ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה ג

³⁷ כתב הר"י קורקוס ז"ל יש לתמוה על רבינו שכתב ספק זה שהרי לא נסתפקו בנמ' אלא לדעת ר"ל שאמר פרק כל התדיר עדיין לא הגיע זמנו לצאת אבל לר"י שסובר שבשר כיון שסופו לצאת ולכן הכשיר יוצא בבשר קק"ל ליכא לספוקי מידי מכ"ש כאן שחייב להוציאו וכמו שהקשו מאי קא מבעיא ליה ותירצו דלא מיבעיא אלא לר"ל וכיון דרבינו פ"א פסק כר"י אין עוד ספק ואיך כתב רבינו שהוא ספק. ונראה שסובר רבינו שמ"ש שם בן הוא קודם שידענו שאין זריקה מועלת לאכלו אבל אחר שהעלינו במעילה שאין זריקה מועלת לאכלו אלא לשרפו כיון שיצא פסול באכילה כיון שעדיין לא הגיע זמנו, ואפשר שמ"ש אליבא דמ"ד וכו' הכוונה לומר שמפני אותו טעם נסתפקו כאן ולכך לא אמרו אליבא דר"ל קא מבעיא ליה והשתא ניהא דבעי אליבא דהלכתא דודאי כיון שהדבר ברור שאין הלכה כר"ל לגבי ר"י לא ה"ל לשאול סתם מהו אלא ודאי גם לר"י שייכא בעיין עכ"ל. ועיין לה"מ ומעשה רקח והר המוריה מעשה הקרבנות פרק ז הלכה ג מה שכתבו. ועיין שהם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ג 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרה היומי

מסנת זבחים

אותן להחמיר וישרפו בעזרה³⁸, אם אירע בהם פסול³⁹ בין לפני זריקה בין לאחר זריקה, כגון שנשטמאו או שיצאו חוץ לעזרה עד שלא הגיע זמנן לצאת, או שלן הבשר או לנו האימורין שלהן. וי"א שביצאו אינו פוסל אמוריהם.

יא. ושוין שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן שלא עשה כלום

כבר התבאר לעיל דף לה. שאם חשב⁴⁰ לאכול מפרים ושעירים הנשרפין עצמן בחוץ או למחר הרי הן כשרים, ואפילו אימוריהם לא נפגלו. שהם מהדברים⁴¹ שאינן ראויין לא לאכילה ולא להקטרה. שבשר הטאת דפרים הנשרפים ושעירים הנשרפים גזרה תורה שלא לאוכלן ושלא להקטירן אלא לשורפן חוץ לירושלים⁴².

וישפה כאן שתי אבל לענ"ד לק"מ דלפי מה שכתבנו שם דלמאי דאמרינן דבאימורים נמי פליגא, על כרחך טעמא דבבשרים קלים קודם זריקה לא פסל בהו יוצא, ועל כרחך דלא קרי להו קדשי קודם זריקה כדמשמע התם דף פ"ט ע"ב. וא"כ בקדשי קדשים דמיקרי אף קודם זריקה קדשי קדשים אליבא דכו"ע, איכא למימר דכו"ע ס"ל עדיין לא הגיע זמנם לצאת. והא דאמרינן אליבא דמאן דאמר עדיין וכו' דמשמע דאית מאן דפליג, היינו דאי נימא דבבשר פליגא ובאימורים מודה ר' יוחנן דפסול, ועל כרחך דיוצא פוסל קודם זריקה בקדשים קלים, ועל כרחך טעמא דבשר משום סופו לצאת, וריש לקיש ס"ל עדיין וכו' וכן צ"ל גם לפי רש"י ז"ל דהא פי"א אי באימורים נמי פליגא לא אמר ר"י טעמא דסופו לצאת. אבל אי אמרינן דבאימורים נמי פליגא ועל כרחך טעמא דקודם זריקה לא שייך בקדשים קלים פסול יוצא, איכא למימר דכו"ע ס"ל עדיין לא הגיע זמנם לצאת, ואתי שפיר דעת רבינו ז"ל כיון דפסק גם באימורים כר' יוחנן.

³⁸ בפר העלם דבר ושעירי עבודה זרה איירי, דאילו בפר ושעיר דיום הכפורים הנשרפין לא שייך הך דינא למעשה, כי מספק אינו דוחה שריפתן את יום הכפורים (וגם בודאי אינו דוחה שריפתן יוה"כ כשנשטמאו, כדלהלן בה"ה), ואם למחרת יום הכפורים הרי ממילא כשלנו יש להן עיבור צורה. והוצרכתי לכתוב זאת כי רבינו ז"ל בפירוש המשניות פי"ב מ"ה בזבחים וכן הר"ב שם פירשו פרים הנשרפים גם פר ושעיר דיום הכפורים, ועלה קאי הבעיא בזבחים ק"ד: ק"ה. שהוא מקור הדין שכתב רבינו ז"ל כאן. שולי הגליון מהפני מנחם כאן

³⁹ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק ז הלכה ג

⁴⁰ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יד הלכה ח

⁴¹ שם הלכה ז

⁴² ואפילו חישב שתאכל האש לאחר זמנו דהוי לשון אכילה כמבואר לקמן, מ"מ אינו מועיל, כיון דהוי כמו אכילה ואכילה אינו מועיל בדבר שאין דרכו לאכול, וכן נראה מדברי הר"מ שסתם הדבר. אך ברש"י ובחיים ל"ה ע"א ד"ה ושום פירש שם, דמחשבת שריפה למחר לא מהני דלאו אכילת מזבח הוא, ואם חישב שתאכל האש למחר פיגול הוא כדאמרינן חישב שתאכלהו וכו', נראה מדבריו דאף דלא מהני מחשבה באכילת אדם כמבואר שם ברש"י דדבר שאין דרכו לאכול הוא מ"מ אכילת אש מועיל, אי"כ לפי דבריו גם באימורים מהני אע"פ שאין דרכן לאכול כמו פרים. אך תוס' שם ד"ה באכילת פרים, השינו עליו וכתבו דאכילת אש לא מהני

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכתא למשיחא בדרה היומי

מסכת זבחים

**יב. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין מועלין בהן משהוקדשו
נשחטו הונשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כיפורים
ובלינה מאי לאו לינת בשר לא לינת אימורין ... כולן
מועלין בהן בבית הדשן עד שיותך הבשר**

עוד התבאר שם שפרים הנשרפין⁴³ ושעירים הנשרפין מועלין בהן משעת
הקדשן עד שישרפו ותגמר שריפתן בבית הדשן, ויתוך הבשר, אבל קודם
שיתוך⁴⁴ מועלין בו, והוא בבית הדשן.

יג. דמ"ד עדיין לא הגיע זמנו לצאת מי

להלכה נפסק לעיל דף פט: שבשר קדשים קלים⁴⁵ שיצא חוץ לעזרה קודם
זריקת דמים, אף על פי שזורק הדם והבשר בחוץ הזבח כשר מפני שסוף
הבשר לצאת, והזריקה מועלת ליוצא לשרפו אבל לא לאכלו. ויש מתירים⁴⁶
אף לאכלו.

וכן אימורי⁴⁷ קדשים קלים שיצאו לפני זריקת דמים ונזרק הדם והם בחוץ
לא נפסל הזבח, ואם החזירן מקטירין אותן⁴⁸, וי"א⁴⁹ שאין מקטירין אותם.

רק בראוי לאכילת אדם ובפרים ושעירים לא מהני ג"כ אכילת אש עי"ש, ודברי רש"י הובאו במשנה למלך
כאן פי"ג ה"ח, ובטהרת הקודש שם כתב דגם כוונת רש"י כהתוס'. (מנחת חינוך שם אות ב).

⁴³ רמב"ם הלכות מעילה פרק ב הלכה ד

⁴⁴ צ"ע אמאי לא כתב דבעינן יעשה אפר דהא פסק כת"ק דף קו. כמבואר ברמב"ם הלכות פרה אדומה פרק
ה הלכה ה

⁴⁵ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק א הלכה לב

⁴⁶ הראב"ד כ' דבשר קדשים קלים שיצא חוץ לעזרה מותר באכילה ג"כ יעו"ש ובמרן. הר המוריה שם.

⁴⁷ רמב"ם שם הלכה לג

⁴⁸ להלן צ. אסיק רב פפא בדהדר עיילינהו כ"ע ל"פ והכא בדאיתנהו אבראי פליגי. ואף על גב דלכאורה משמע
דרב פפא בדרך דחייה אמרה מ"מ מדאקשינן והא רב פפא הוא דאמר בדאיתנהו אבראי כ"ע ל"פ וכו' ושני
ה"מ גבי שתי הלחם וכו' משמע דבקושטא דמילתא אמרה.

⁴⁹ הראב"ד שם טעמו דס"ל דאע"ג דמועלים בהם וחייבין עליהם משום פגול וכו' כיון שיצאו לחוץ נפסלו
מלקטירן. ורבינו סובר שמאחר שמועלין בהם וחייבין עליהם משום פגול וכו' לא נפסל הזבח. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרה היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

וי"א⁵⁰ שרק אם החזירן קודם זריקה, ובשעת זריקה המה בפנים, מקטירין אותם. ואף על פי שלא החזירן חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא.

קדשים קלים⁵¹ אין מועלין בהן עד שיזרק הדם, נזרק הדם מועלין באימוריהן עד שיצאו לבית הדרשן שהרי הן לאשים ואין מועלין בדבר הנאכל, אפילו העלה האימורין שלהן למזבח קודם זריקה אין מועלין בהן עד שיזרק הדם.

הוציא אימוריהן לחוץ קודם זריקה אין מועלין בהן עד שיזרק הדם, נזרק הדם אף על פי שעדיין הן בחוץ ולא החזירן מועלין בהן, שהזריקה מועלת ליוצא בין להקל בין להחמיר.

י"ד. בעי רבי אלעזר פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים... פשיטא דלא שבקינן רובא דבהמה ואזלינן בתר רובא דאברים אלא שיצא חציו ברוב אבר

פרים ושעירים הנשרפים⁵² יש בהם ספק אם יצא חציו הבהמה ברוב האבר אם מחזיקין אותן כיוצא הואיל ויצא רוב האבר או עדיין אינן יוצאין שהרי לא יצא רוב הבהמה, לפיכך נפסלו מספק וישרפו בעזרה. וי"א⁵³ שאין הספק על פיסולם אלא האם מטמא בכך בגדי הנושא.

⁵⁰ דקדשים קלים הן גם האימורים לא נפסלו, דבזריקה הן נעשין קדשי קדשים, וכדמסיק הגמרא שם פרק כל התדיר (זבחים צ' ע"א), וכן לשון הגמרא שם ומ"ם לא מיפסלי ביוצא, וברור. או"ש שם וכ"כ בישועות מלכו שם.

⁵¹ רמב"ם הלכות מעילה פרק ב הלכה א

⁵² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יט הלכה ג

⁵³ השנות הראב"ד שם. וכן פרש"י שם ועיי"ש בתוס' ד"ה שיצא וכו' דפירשו דהאיבעיא לענין לשורפו בפנים יעו"ש ור"ל אם נפסל אז הוי כאילו נפסל קודם יציאתן ושרפתן בפנים או דהוי כאילו נפסלו אחר יציאתן ושרפתן בחוץ אמנם מרבינו משמע דהאיבעיא אם נפסלו או לא וצ"ל דזה פשיטא ליה דאם יצאו קודם זמנן דנפסלו רק דמיבעיא ליה בכה"ג אי הוי יציאה ונפסלו או לא, אבל צ"ע דהא גם ביציאה גמורה מיבעיא ליה אם נפסל או לאו כמש"כ לעיל מזה וא"כ הו"ל ס"ם להתירא דילמא לא איפסל כלל ביציאה ואת"ל נפסל שמא זה לא הוי יציאה ויש לעיין בזה. הר המורה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

